

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ

РОБОЧА ПРОГРАМА

(СИЛАБУС)

ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА №29 НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

(номер ОК відповідно доОПП)

(вид практики)

Реалізується в межах освітньо-професійної програми «ТУРИЗМ»

(назва)

за спеціальністю: 242 «Туризм і рекреація»

(шифр, назва)

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

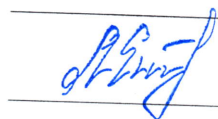
(рівень ВО, назва рівня ВО)

Суми – 2025 р.

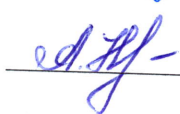
Розробники:

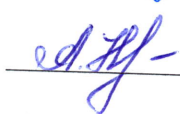
Олександр КОВАЛЕНКО, к.пед.н., доцент

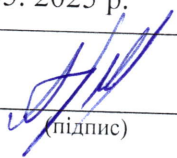
Володимир ОНОПРИЄНКО, д.пед.н., професор

Лариса ЄПИК, к.і.н., доцент

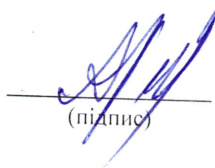

Анна НОВІКОВА, к.с.-г.н., ст. викладач

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри туризму	Протокол 11 від 09.05. 2025 р.
	Завідувач кафедри <u>Олександр КОВАЛЕНКО</u> (підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

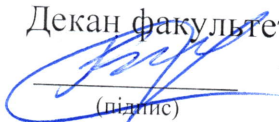
Погоджено:

Гарант освітньої програми

Олександр КОВАЛЕНКО
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма

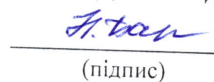

Ольга БАКУМЕНКО
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Рецензія на робочу програму (додається) надана: Ігор МАСИК
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Лідія ДЯЧЕНКО
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації

(підпис)

Тадіє Бараків
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: ____ . ____ . 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Навчальна практика				
2.	Факультет/ кафедра	Факультет агротехнологій та природокористування, Кафедра туризму				
3.	Статус ОК	Обов'язковий				
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для обов'язкових ОК	Освітньо-професійна програма «ТУРИЗМ». Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація». Галузі знань 24 «Сфера обслуговування» Кваліфікація: відсутня				
5.	Рівень НРК	6 рівень				
6.	Семестр та тривалість вивчення	Денна: 4 семестр, 5 тижнів Заочна: 4 семестр, 5 тижнів				
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів (150 годин)				
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття) денна		Самостійна робота		
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні	Денна	Заочна
		-	-	-	-	-
9.	Мова навчання	українська				
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	к.пед.н., доцент Коваленко О. В.; д.п.н., професор Онопрієнко В. П.; к.і.н., доцент Єпик Л. І.; к.с.-г.н., ст. викладач Новікова А. В.				
10.1	Контактна інформація	Ауд. 211е (кафедра туризму). Понеділок з 13.00 до 16.00 год.				
11.	Загальний опис освітнього компонента	Навчальна практика складається із трьох видів: туристично-рекреаційна, туристично-екскурсійна, туристично-спортивна. Проходження практики є важливою формою навчання студентів, яка покликана сформувати у майбутнього фахівця сфери туризму загальні і фахові компетентності, повніше розкрити індивідуальні здібності студентів, виховати потребу поповнювати свої знання та творчо їх використовувати, закріпити одержані теоретичні знання, отримані під час навчання та удосконалити відповідні компетентності, для подальшого використання їх у реальних ринкових чи виробничих умовах.				
12.	Мета освітнього компонента	Головною метою ОК29, який має назву Навчальна практика та складається із трьох видів туристично-рекреаційна, туристично-екскурсійна, туристично-спортивна, є: ознайомлення здобувачів зі специфікою майбутньої спеціальності, отримання первинних професійних умінь і навичок із загально-професійних та спеціальних (фахових) дисциплін. Основними завданнями навчальної практики є узагальнення, систематизація набутих здобувачами теоретичних знань.				
13.	Передумови вивчення ОК:					

13.1	Зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на дисциплінах: «Туристичні ресурси та технології їх використання», «Туристичне країнознавство», «Історико-культурна діяльність в туризмі», «Екологічний туризм».
13.2	Матеріально-технічне забезпечення реалізації ОК	Вимоги до бази практики: Практика здобувачів вищої освіти проводиться в учбових корпусах, на території Сумського НАУ та виробничих базах університету.
14.	Політика академічної доброчесності	У випадку, якщо здобувач здає роботу іншого здобувача як свою власну, така робота анулюється і виконується повторно. У випадку списування – повторне складання відповідного завдання. У випадку використання текстових запозичень без належного цитування (академічний плагіат) – робота анулюється.
15.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=6056

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Як оцінюється ПРН
ПРН1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.	Підготувати і захистити звіт з практики у відповідності до вимог.
ПРН2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.	Підготувати і захистити звіт з практики у відповідності до вимог.
ПРН3. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.	Підготувати і захистити звіт з практики у відповідності до вимог.
ПРН4. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.	Підготувати і захистити звіт з практики у відповідності до вимог.
ПРН5. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.	Підготувати і захистити звіт з практики у відповідності до вимог.
ПРН12. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.	Підготувати і захистити звіт з практики у відповідності до вимог.
ПРН15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.	Підготувати і захистити звіт з практики у відповідності до вимог.
ПРН17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.	Підготувати і захистити звіт з практики у відповідності до вимог.
ПРН18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.	Підготувати і захистити звіт з практики у відповідності до вимог.
ПРН19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.	Підготувати і захистити звіт з практики у відповідності до вимог.
ПРН20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.	Підготувати і захистити звіт з практики у відповідності до вимог.
ПРН21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.	Підготувати і захистити звіт з практики у відповідності до вимог.
ПРН23. Глибоко усвідомлювати значення національної безпеки, збереження Української державності та функціонування інститутів, що її захищають; виявляти громадянську відповідальність і активну залученість у процеси її підтримання, керуючись принципами ціннісно-орієнтованого та етичного лідерства в професійній та громадській діяльності.	Підготувати і захистити звіт з практики у відповідності до вимог.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми (практичної підготовки)	Розподіл в межах загальн. бюджету часу (днів)		Рекомендована література
	денна	заочна	
Тема 1. Вивчити природно-рекреаційну та історико-культурну складову туристично-рекреаційного та інфраструктурного потенціалу місцевості, населеного пункту чи ОТГ, де Ви проживаєте за відповідним планом	7	7	Підручн./посібн.: 1-14. Метод. забезпечення: 1. Інші джерела: 1-9.
Тема 2. Підготувати промо-ролик або презентацію про туристичну привабливість місцевості, де Ви проживаєте	3	3	Підручн./посібн.: 1-14. Метод. забезпечення: 1. Інші джерела: 1-9.
Тема 3. Дати характеристику одному туристичному або екскурсійному маршруту Вашого регіону проживання та опис основних туристичних атракцій по ходу маршруту	3	3	Підручн./посібн.: 1-14. Метод. забезпечення: 1. Інші джерела: 1-9.
Тема 4. Підготувати опис 1-го туристичного маршруту, або 1-єї екологічної стежки, або 1-го екскурсійного маршруту в межах регіону Вашого проживання для можливості подальшого розміщення інформації на туристичних порталах відповідного регіону	7	7	Підручн./посібн.: 1-14. Метод. забезпечення: 1. Інші джерела: 1-9.
Оформлення звіту	5	5	Метод. забезпечення: 1.
Всього	25	25	

ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ (СУМАТИВНЕ ОЦІНЮВАННЯ)

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Оформлення документів для проходження практики та інструктаж з техніки безпеки й охорони праці	10 балів / 10 %	1-й тиждень
2.	Виконання програми практики. Збирання матеріалу для написання звіту з навчальної практики.	30 балів / 30%	протягом практики
3.	Написання й оформлення звіту з практики. Вимоги до звіту з практики: Загальний обсяг складає до 20 сторінок формату А4. Поля слід залишати з чотирьох сторін аркушу: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – 20 мм. Шрифт – Times New Roman, кегль – 14, інтервал – 1,5. Текст друкується на одній стороні аркушу. Сторінки роботи повинні бути пронумеровані (у правому верхньому кутку аркуша), нумерація наскрізна, починаючи з першої сторінки (на першій сторінці номер не ставиться).	35 балів / 35%	6-й тиждень
4.	Доповіді-презентації, відповіді та спільні обговорення	25 балів / 25%	6-й тиждень
	Всього	100 балів	

ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ (КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ)

Компонент	Незадовільно 0 балів	Задовільно 1-7 балів	Добре 7-9 балів	Відмінно 10 балів
Оформлення документів для проходження практики та інструктаж з техніки безпеки й охорони праці	Звітна документація відсутня і наявність інших об'єктів контролю не враховуються. Виставляється загальна негативна оцінка за проходження практики.	Звітна документація оформлена з порушенням установлених вимог, не містить передбаченої в ній інформації.	Звітна документація у цілому містить належну інформацію, однак оформлена із порушенням установлених вимог.	Звітна документація оформлена належним чином, вона містить повну інформацію про діяльність практиканта.
Виконання програми практики.	0 балів Здобувач вищої освіти систематично порушував установлені терміни виконання завдань. Вимоги щодо програми практики не виконано.	1-15 балів Здобувач вищої освіти не дотримувався календарного плану проходження практики. При цьому більшість вимог виконано, але окремі пункти змісту практики відсутні або недостатньо розкриті.	16-26 балів Здобувач вищої освіти у цілому дотримувався календарного плану проходження практики, однак допускав відступи від рекомендацій, при цьому виконані усі вимоги програми практики.	27-30 балів Здобувач вищої освіти чітко дотримувався календарного плану проходження практики. Сумлінно та вчасно виконував усі вимоги програми практики. Ним запропоновано власне вирішення поставлених задач, продемонстровано активність, цілеспрямованість, креативність.
Написання й оформлення звіту з практики	0 балів Звіт не відповідає встановленим вимогам щодо змісту, не містить належної інформації про зміст, форму організації діяльності, здійсненої під час проходження практики, містить грубі змістові помилки.	1-15 балів Програму практики виконано на задовільному рівні, її результати висвітлено у звіті, який при цьому містить певні неточності або не містить важливої інформації, або мають місце інші суттєві зауваження до змісту звіту.	16-29 балів Звіт у цілому висвітлює необхідну інформацію, передбачену вимогами, містить високу позитивну оцінку керівника, однак наявні несуттєві зауваження. Зі змісту можна зробити висновок, що програму практики виконано повною мірою і належним чином.	30-35 балів Звіт містить усю необхідну інформацію щодо процесу організації та результатів проходження практики. Програму практики виконано повною мірою і належним чином.
Доповіль-презентація звіту з практики	0 балів За наявності негативної характеристики керівника від бази практики або керівника від кафедрі позитивна оцінка практики є неможливою. У випадку, якщо Здобувач вищої освіти не виконав програму практики хоча б за одним з етапів практики й одержав 0 балів за відповідний звіт, то бали, одержані за інші звіти, не враховуються, і виставляється загальна негативна оцінка за результатами проходження практики.	1-9 балів Здобувач вищої освіти не дає задовільних відповідей по суті поставлених запитань, не орієнтується у програмі практики або в окремих її частинах, або припускається грубих помилок, що дають змогу зробити висновок про неввиконання або неналежне виконання програми практики, свідчать про відсутність реальних результатів практики і набутих практичних навичок та вмінь.	10-20 балів Здобувач вищої освіти демонструє належні знання, переважно орієнтується у змісті поданого звіту та в програмі практики, однак у відповідях на запитання припускається окремих неточностей.	21-25 балів Здобувач вищої освіти демонструє належні знання, вільно орієнтується у змісті поданого звіту та в програмі практики в цілому, чим підтверджує її виконання; надає правильні й аргументовані відповіді на всі запитання з програми практики.

ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ (ФОРМАТИВНЕ ОЦІНЮВАННЯ)

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усний зворотній зв'язок від керівників практики та здобувачів освіти.	Під час проходження навчальної практики.
2	Перевірка та обговорення керівником і здобувачем освіти звіту з навчальної практики.	Після завершення термінів навчальної практики.
3	Усний зворотний зв'язок на звіт з практики.	Після захисту звіту з навчальної практики.

ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ (ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ECTS)

За шкалою ECTS	За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	Визначення*
A	90-100	відмінно	відмінно – відмінне виконання з невеликою кількістю неточностей
B	82-89	добре	дуже добре – вище середнього рівня з кількома несуттєвими помилками
C	75-81		добре – в цілому правильно виконана робота з незначною кількістю помилок
D	69-74	задовільно	задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків
E	60-68		достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно – потрібно працювати перед тим, як отримати позитивну оцінку
F	0-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	незадовільно – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

* **Примітка 5:** при формі підсумкового контролю «залік» - 0-59 – не зараховано, 60-100 – зараховано

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основні джерела

Підручники, посібники:

1. Вишневецька О. О., Парфінченко А. Ю., Сідоров В. І. Туристичне країнознавство : підручник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 594 с.
2. Григор'єв Ю. О. Туристичні ресурси України. Київ : «Знання», 2019. 352с.
3. Івченко А. Міста України. Довідник. Київ : НВП «Картографія», 2019. 656 с.
4. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Чернівці : Книга ЧЧІ. 2017. 300 с.
5. Козловський О. Ю., Борисюк Б. В. Екологічний туризм : навч. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2018. 202 с.
6. Кулиняк І. Я., Карий О. І., Прокопишин-Рашкевич Л. М., Огінок С. В., Бондаренко Ю. Г. Європейський досвід популяризації історичної спадщини та культурного туризму: навчальний посібник. Львів: Растр-7, 2023. 254 с.
7. Мальська М. П. Туристичне країнознавство. Європа: навчальний посібник. Київ : Видавництво «ЦУЛ», 2019. 224 с.
8. Мальська М. П. Туристичне країнознавство. Азія та Океанія: навчальний посібник. Київ : Видавництво «ЦУЛ», 2019. 184 с.
9. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство. Теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр навч. л-ри, 2017. 528 с.
10. Панкова Є. В. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. Київ: Альтерпрес, 2019. 352 с.
11. Петранівський В. Л., Рутинський М. Й. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. Київ: Знання, 2017. 575 с.
12. Покоłodна М. М. Туристські ресурси України : підручник / М. М. Покоłodна, Т. В. Гордієнко, І. Л. Полчанінова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 222 с.
13. Рутинський М. Й. Замковий туризм в Україні. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 431 с.
14. Тарасова В. В., Нестерчук І. К., Ковалевська І. М., Осіпчук А. С. Географія туризму. Екологічний туризм : підручник. Житомир, 2021. 252 с.

Методичне забезпечення:

1. Коваленко О. В., Онопрієнко В. П., Єпик Л. І., Дяченко Л. А., Новікова А. В. Програма виконання навчальної практики для здобувачів першого рівня вищої освіти (бакалаврського) спеціальності 242 «Туризм і рекреація» факультету агротехнологій та природокористування / укл. О. В. Коваленко, В. П. Онопрієнко, Л. І. Єпик, Л. А. Дяченко, А. В. Новікова. Суми, 2025. 24 с.

Інші джерела:

1. Закон України «Про туризм» від 15 вересня 1995р. URL : <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>.
2. Історико-культурний туризм: український та зарубіжний досвід. Збірник матеріалів Другої міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 11 лютого

2022 р.). / Редкол.: І. Патриляк (голова), М. Маркова, О. Рєєнт, В. Капелюшний, І. Ілієв, О. Гончаров, М. Казьмирчук, Р. Конта, А. Коцур, В. Пилипенко, Н. Терес. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 462 с.

3. Мельниченко О. А., Шведун В. О. Особливості розвитку індустрії туризму в Україні : монографія. Харків : Вид-во НУЦЗУ, 2017. 153 с.

4. Невенченко А. І. Інфраструктура туризму : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 95 с.

5. Світовий туризм : конспект лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 242 «Туризм» за усіма формами навчання / Укладач А.Л. Помаза-Пономаренко. Харків : НУЦЗУ, 2020. 150 с.

6. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 24 – Сфера обслуговування, спеціальність 242 – Туризм. Наказ Міністерства освіти і науки України 04.10.2018 р. № 1068. Київ : Офіційне видання МОН, 2018.

7. Суми. Запрошуємо до знайомства: Путівник / авт. тексту Д. В. Кудінов; кер. проекту І. О. Дяденко, В. К. Шейко; ред. М. Л. Охрименко. Київ : Фолігрант, 2019. 160 с.

8. Туристична діяльність в Україні. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. URL:

http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/tur.htm

9. Удовік С. Л. Україна. Історичні місця. Фотокнига. 3-є вид. Київ : Видавництво «Ваклер», 2017. 104 с.

Рецензія на робочу програму (силабус) ОК29. Навчальна практика
(назва практики)

Розроблену викладачами кафедри туризму: О. В. Коваленко, В. П. Онопрієнко, Л. І. Єспик, А. В. Новікова.

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК.	✓		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК).	✓		
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення.	✓		

Член проєктної групи: ОПП «Туризм»
(назва)

Лідія ДЯЧЕНКО
(ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою.			
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК.	✓		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення.	✓		
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної програми дисципліни).	✓		
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми.	✓		
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН).	✓		
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти.	✓		
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету.	✓		
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом.	✓		
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента.	✓		
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН).	✓		
Література є актуальною.	✓		
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти.	✓		

Рецензент (викладач кафедри) агротехнологій та ґрунтознавства
Ігор МАСИК

к.с.-г.н, доцент,
доцент кафедри

(підпис)